

Tára postala
pénzté in num.
No. 224713/329.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop

10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. Hir-
detések díjazás szerint. Az „UJ
KELET” a transilvaniai és banati
népesség egyetlen politikai napilap-
ja. Cikkeink utánnomását csak a
törvény megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ROMANIA
1 LEU-POSTA
ESZDŐ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztés
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jánosházi
Ferenc. Bucuressti szerkesztő: Hák-
szegi Ernő, Strada Cobalcescu 24.

Szombat, 1937. július 17.

5697. ÉV.
AV 9.

XX. ÉVF.
159. SZAM

Grandi és Ribbentropp elfogadták tárgyalási alapul az új angol ellenőrzési javaslatot

A Balkán-államok, a kisantant, Lengyelország, Dánia és Svédország szintén tárgyalási alapul fogadták el a javaslatokat

LONDON, július 16. A benemavatkozási bizottság pénteken délelőtt 11 órakor, lord Plymouth elnökletével összeült. Az elnök felolvasta az angol javaslatot, majd Ribbentrop és Grandi tartottak beszédeket és kijelentették, hogy a javaslatokat tárgyalási alapul elfogadják. Ugyancsak tárgyalási alapul fogadta el a tervezetet Lengyelország, a Balkán-szövetség, a kisantant, Dánia és Svédország.

Corbin francia delegátus több államnak ama kérését fejezte ki, hogy az ülést halaszták délutánra, hogy közben utasításokat kérjenek kormányuktól. Az ülést déli 12 órakor felüggesztették.

Éles összetűzés az alsóház ülésén Eden és Attlee őrnagy között az angol ellenőrzési terv miatt

London, július 16. Attlee őrnagy az alsóház tegnapi ülésén a munkáspárt nevében bírálta a benemavatkozásra vonatkozó javaslatokat és különösképpen azt az indítványt, hogy Franco tábornok hadviselési jogát elismerjék. Attlee azzal vádolta meg Edent, hogy meghajolt a fasiszta hatalmak előtt. A szárazföldi ellenőrzés bevezetése és a tengeri ellenőrzés mellőzése Franconak kedvezne. Kérte, hogy még az esti órákban kezdjék meg a vitát a kérdések fölött.

Eden válaszában élesen vitába szállt Attleeevel. A munkáspárt azzal, hogy a vita megindítását követeli, Európa békéjét kockáztatja. Anglia megbízást kapott az európai hatalmaktól és ezt a megbízást teljesíti. Ezekben az európai békére oly nehéz napokban az ellenzék megnehezíti a program megvalósítását. Eden rámutatott arra, hogy

ha a benemavatkozási politika felborulna, Európa történelmének új szakasza kezdődne és ez a háborúhoz vezetne.

A háboru nem old meg semmit, akár győzelemmel, akár pedig vereséggel végződik valamelyik hatalomra nézve. A háboru veszély halogatása a háborútól való megmenekülést is jelentheti. Ezeknek a tényeknek a tudatában kérte az alsóházat, ítéljen az angol politika fölött a spanyol konfliktusban. A tervben valóban léteznek pontok, amelyek nem tetszenek az angoloknak, de nemzetközi együttműködési politikát csak úgy lehet folytatni, ha mások is elfogadják véleményünket. Nem remélhetjük, hogy megegyezést hozhatunk létre ellentétes akaratok között, ha egyszerűen csak a mi álláspontunkat szeggezzük velük szembe.

Eden a továbbiakban rámutatott arra, hogy Franconak háborus félként való elismerése még nem jelent approbálást. Az angol javaslatban ezeknek a jogoknak a megadása alá van rendelve bizonyos megszorításoknak és különösképpen az a feltétel fontos, mely a külföldi önkéntesek visszahívását követeli.

s hogy ez a visszahívás valóban megtörténjen. Ebben az esetben a javaslat nagy előrehaladást jelent.

Az alsóház tegnapi ülésén többek között a Molton angol hajónak az Almirante Cervera felkelő gőzös által történt átkutatását is tárgyalták. Levellin, az admirális állandó államtitkárának felvilágosításai után, melyek szerint a jelenlévő Royaloac hadihajó nem tudott közbelépni, mert az incidens spanyol vi-

zeken történt és e pillanatban azt sem lehet tudni, hogy ez a hajó hol tartózkodik. Arthur Henderson tiltakozott és a következőket mondotta:

— Ez az első eset az angol történelemben, amikor angol hadihajó eltűri egy lázadó hajótól angol kereskedelmi gőzös megtámadását.

Francia minisztertanács az angol ellenőrzési terv ügyében

Délutáni párizsi jelentés szerint Delbos külügyminiszter a mai minisztertanácson részletes exozét tartott Franciaország magatartásáról az angol tervvel szemben. A minisztertanács hozzájárult azokhoz az utasításokhoz, amelyeket Corbin francia delegátusnak adott.

Ezzel egyidejűleg a Havas iroda közli, hogy a francia külpolitika tényezői, feladva eddigi passzivitásukat, teljes ener-

giával igyekeznek az európai események elintézését Párizsra központosítani. Párizsi bihóros látogatásával megindult a sorozata azoknak a politikai jelentőségű találkozásoknak, melyeket a Quai d'Orsay a Chautemps kormány uralomrajutása óta előkészített.

A rendkívül felélenkiült aktivitásra jellemző, hogy Eden szombaton Deauvilleben rövid látogatást tett Delbosnál, hogy II. Károly román király Párizsban tartózkodik, hogy hétfőn Nedie jügoszláv vezérkari főnök érkezett meg a francia fővárosba, ahol most Munch dán külügyminiszter, Van Zeeland belga miniszterelnök és Duff Cooper angol tengerészetiügyi miniszter jöttét várják.

A francia sajtó elfogadhatatlannak minősíti az angol tervet

Párizsi jelentés szerint a francia sajtó részletesen foglalkozik az angol benemavatkozási tervvel. A Petit Parisien szerint sajtóval volna, ha a tervet nem fogadná el, míg a Le Journal megvalósíthatatlannak minősíti a javaslatot. Az Echo de Paris szerint a terv életbelépesével olyan hosszú ideig fognak tartani a tárgyalások, hogy már ez is lehetetlenné teszi megvalósítását. Az Oeuvre szerint a hadviselési jog megadása csak a külföldi önkéntesek visszavonására, valamint a szárazföldi és tengeri ellenőrzés visszaállítását követően történhetik meg.

Nagy ünnepekkel fogadták Károly királyt a párizsi városházán

Öfelsége megtekintette a világkiállítás Greco-kiállítását, Pár napra Észak-Franciaországba, onnan Londonba utazik a király

Párizs, július 16. Tegnap reggel Öfelsége Károly király Udereanu marsall és Cezaianu követ kíséretében meglátogatta a párizsi világkiállítás román pavilonjának mezőgazdasági termeit, amelyeket a Károly alapítvány rendezett. Gusti professzor ismertette Öfelsége előtt azokat a királyi kezdeményezéseket, amelyeknek megvalósítása emelte a parasztság életmódját. Innen Öfelsége Labbé, a kiállítás kormánybiztosa kíséretében a világkiállítás területén tett sétát, meglátogatta a francia szövetségesek és a butoripar pavilonjait. Öfelsége különösen a francia parasztság életét visszatükröző dolgok iránt érdeklődött.

Délután öt órakor a királyt nagy ünnepekkel fogadták a párizsi városházán. A polgármester és a prefektus üdvözölték Öfelséget, aki meghatóttan mondott köszönetet a fogadtatásért. A király kifejezte azt a meggyőződését, hogy a román pavilonban mindenki láthatja a román civilizáció lelkét.

A polgármester kérte a királyt, hogy pergament papírra jegyezze fel nevét, majd átnyújtott a kiállítónak két értékes, a 17. századból származó és a régi Párizsról szóló, marokén bőrből kötött könyvet. Öfelsége a román pavillon éttermében Lebrun tiszteletere vacsorát adott. Résztvett a vacsorán Chautemps-al az élén a kormány számos tagja és a francia hadsereg főbb tábormegparancsnokai.

Millerand egyetemi rektor, volt miniszterelnök, az Akadémia, a különböző tudományos és művészeti intézmények igazgatói, stb. A vacsora után Öfelsége Lebrun és a kimagasló vendégek társaságában végigjárta a pavilont, amelynek látványát őszinte elragadtatást váltottak ki a meghívott vendégekből.

Sichitiu tábormegparancsnok Gamelin tábormegparancsnok társaságában a hadgyakorlatok színhelyére megy, majd megtekintti a francia erőrendszert.

Ujabb párizsi jelentés szerint Károly király ma hosszú látogatást tett a Greco-képek kiállításán, amelyet az ő magas védnöksége alatt rendeztek. Az ötven mestermű között különösképpen kiemelkednek a Romániából küldött képek. Busioceanu tartott ismertető előadást a művekről. Öfelsége magas megelégedését fejezte ki a jelentős kiállítás megrendezéséért, mely újabb ragyogó bizonyítéka a francia-román barátságának.

A király látogatását a román pavilonban, a párizsi városházán történt ünnepélyes fogadtatást és a csütörtök esti vacsorát teljes részletességgel írják le a párizsi lapok. A sajtó, mint a francia-román barátság megnyilatkozásait méltatja az eseményeket.

A király este Észak-Franciaországba utazik, ahol néhány napot tölt, majd folytatja útját London felé.

VILAG TUKRÁ

Mitől függ Európa békéje?

Voltaképpen ki akarja napjainkban a háborút?

A kicsiny államok bizonyára nem akarják. Az Oslo-Block nemrégiben óriási erőfeszítéseket tett arra nézve, hogy mindenféle bonyodalomtól távol tartsa magát. A dunai medencében élő országok képviselői egy idő óta a leghatékonyabban szorgalmazzák az ellentétek kiegyenlítését.

A szovjetunió békeszeretéről értelmes emberek között nem szokás egy szót sem vesztegetni. Az oroszok még a spanyol konfliktusba is nehezen akartak bekapcsolódni és egy idő óta nem egy európai ügyről vonultak vissza. A szovjetek ugyanis benső ujjaépítésükkel vannak elfoglalva és tele vannak belügyi gondokkal.

Az utóbbi négy év politikája bebizonyította, hogy Franciaország bizonyára nem akar háborút. A népfront még mindig olyan vulgáris békeajánlatokkal él, amely ebben a kényelmetlen világkörnyékben szinte gyöngöseséget jelent. Az angol-szász országok esküdt ellenségei a háborúnak. Ezekben az országokban a konjunktúra emelkedésben van és a sok sorvány esztendő után végre élvezni akarnak az emberek.

Maradnak tehát a fasiszta államok. Ideológiájuk háború, a háborus akartuk nem egyszer bebizonyosodott, háborus céljaik is nyilvánvalók. Mindazonáltal kétséges, hogy készen állanak a háborúra. Farkashegyük van, de csak farkaskutyák szája. Itália és Németország gazdaságilag nem elég erős a háborúra. A háborúhoz pedig ezenfelül az egész nép háborus készségére van szükség, ami a két országban nincs meg.

Az Itáliából érkező jelentések egyöntetűen állítják, hogy a presztizs-nyereség, amit Mussolini az abessziniai háborúval szerzett, sokkal előbb fölhasználódott, mint ahogy azt általában hitték. A spanyol intervenció Olaszországban nagyon népszerűtlen. Azzal érvelnek az emberek: mit használt nekünk az abesszin háború? Mi nyereségünk lesz a spanyol háborúból? Legfeltűnőbb az antifasiszta hangulat olyan fiatal emberek körében, akik Mussolini hatalomrajutásakor tizenhat évesek voltak. Tizenöt éven át fasiszta szellemben nevelték őket és ennek ime, milyen kevés foganata van. Ha az ember ezzel a generációval beszél, akkor rendszerint Angolország, vagy a francia nép dicsőretét hallja tőlük. Az akkori rendszerért és a háborus tervekért nem igen lelkesednek.

Németországban sem népszerű a spanyol intervenció. Főleg nem biznak az olaszokban, akik a világháborúban elhagyták a hármasszövetséget. Olaszország oldalán — Anglia ellen: az nem lehet népszerű a német fiatalok körében. Németországban egyébként az a meggyőződés, hogy ezidőszent egy nagyobb háborus vállalkozás biztos vereséget jelent.

Ha eltekintünk néhány berlini és római klikktől, megállapíthatjuk, hogy ezektől eltekintve, senki nem akarja Európában a háborút. E kalandos, világtörténelmet csináló klikkek tervei azonban beláthatatlanok. Valószínűleg a világhelyzet változása szerint változtatják szándékaikat. De e férfiak hatalma elég nagy ahhoz, hogy a többi európai emberekkel szemben kirobantsák a háborút.

A háboru azonban e deszperádók elmerülését vonná maga után — az kétségtelen.

Eredeti közlemény.

„Öregségem könnyű lett, mert visszakaptam egészségemet...”

írja nekünk C. Georgescu kereskedő, Turnu-Măgurele, Str. Cpt. Stănculescu 12, aztán így folytatja: „71 éves vagyok. Évek óta gyomorban szenvedtem és szédüléseim voltak annyira, hogy ágyban kellett maradnom az erős gyomorégés és erjedési fájdalmak miatt. Két üveg Gastro D. elhasználása után gyomrom teljesen helyrejött. Hálám jelölül ajánlottam ezen kitünő gyógyszert mind azoknak, akik megkérdezték tőlem, miként lehetséges az, hogy makkegészséges lettem, amikor azelőtt olyan súlyos gyomorban szenvedtem...” A levél hálálkodó szavakkal végződik.

A Gastro D. ma már olyan közkincs az emberi társadalomnak, hogy sokszor alig diagnosztizálható gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbetegedéseknél, emésztési zavaroknál rövid kúra után kitünő gyógyítást eredményezett.

Gastro D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban Bucaresti, Calea Victoriei 124.

len. Igaza volt a londoni amerikai követnek, amikor a napokban kijelentette:

„Azt mondják, a diktatúra nagyon alkalmas a háború előkészítésére. Viszont a demokrácia jobb utat a háború megelőzésére, vagy befejezésére.”

Jól tudja az elméit nemet ellenzők, hogy a háború Hitler bukását jelentené, még sem akarja. Az előző háború emléke és a sok nélkülözés, amely ezzel együtt jár, még elevenen él az emberekben. A német nép nagy többsége ellenzi a katasztrófa-politikát. Ha azonban elnyomói mégis a német népre kényszerítik a háborút, akkor a német ellenzők harcolni fog a szenvedések megrövidítése, a gyors összeomlás érdekében, aminek föltétlenül be kell következnie.

A háború megelőzését célzó fáradozások tekintetében éppúgy, mint egy kirobbant háború gyors, észszerű befejezése tehát a német ellenzők és egész Európa demokratikus erőinek közös érdeke. Európa demokratikus erői pedig már belátják, milyen okatlan dolog kompromisszumos javaslatokat tenni a németeknek, amelyek csak arra alkalmasak, hogy a náci-rendszer benső nehézségein segítsenek, viszont ártnak annak a békeerőnek amely ma is eleven tényezője a harmadik birodalomnak.

Mert ne felejtjük el, a háborús ipar a német lakosság nagy rétegét segít felátmenetileg: munkásokat, a munkásoktól élő kispolgárokat, a nehézipart és a mezőgazdaságban elhelyezkedett lakosság egy rétegét, de ez nem minden. Egy hatalmas tömege a német népek nem ebből él és ennek semmiképpen sem érdeke a háború, sőt azoknak sem egészen, akik ma a háborús iparból élnek.

A német tisztviselők sem kívánják, mert nem tudhatják, hogy vesztes háború esetén mi fog velük történni.

Ezért mesterkedik a nemzeti szocialista rendszer, hogy egész Európában megerősítse pozícióját. A roppant propaganda Európában arra szolgál, hogy irányító befolyáshoz segítse a reakciós elemeket az egyes országokban. De ha a titkos diplomácia a csőd szélén álló náci-gazdaságot kölcsönökkel támasztja alá, akkor ezzel csak azt éri el, hogy mégis lesz háború, ha rövid kimenetelű is. De ki tudja, hogy az eldobott kő kit ér el. Ezért minden belátásos európainak tisztában kell lennie azzal, hogy a náci-rendszer normalizálni és gazdaságilag megerősíteni kíván. Nemcsak a demokrácia, hanem az emberiség ellen. (R. b.)

— Aki tulcsokat evett vagy ivott és rosszul érzi magát, annak egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz igen gyorsan és alaposan kitisztítja a gyomrát és belet és fel-frissíti egész szervezetét! Az orvosok ajánlják.

Egy zsidó újságíró noteszéből

Ludendorfné asszony kiadásában jelenik meg a Nordland című folyóirat, a „pogány-mozgalom” hivatalosa. Utóbb erősen napirenden tartja „Bolszevizmus a Bibliában” című sorozatát. Az enyhébb idézetek közül beírok néhányat a noteszembe (az erősebbektől félek, mert esetleg megmotoznak és akkor belémköt a cenzura). Ime:

„Az ószövetségben le vannak fektetve a bolszevista ideológia alapfogalmai. Ez az ideológia Oroszországban egy 170 millió népi teljes pusztulásához vezetett.”

„Izráknak Ábrahám által való feloldozása nem egyéb, mint a zsidó-isten csekély követelménye. Ez az isten a bolszevista erkölcsletelenségre támaszkodik.”

„A zsidó-isten előfutárja Leninnek, Litvinovnak, Kun Bélának és a többieknek.”

A Nordland szörnyű haraggal kikel egy bizonyos Jezsásás nevű bolszeviki ellen. Ez ugyanis azt merete mondani, hogy „a magának pedig majd lealacsonyodnak, s az alacsonyok majd felmagasodnak.” Szerinte ez a leghatározottabb felhívás a világforradalomra.

De ugyanakkor nem ártallja gyaláznai az újtestamentumot sem. Szerinte ez a mű is pontosan úgy át van itatva a bolszevista szellemtől, mint az őtestamentum. Hát nem tiszta bolszevizmus a kereszténységnek az a jelszava, amely azt mondja: békét az embereknek a földön?

Evekkel ezelőtt látogatást tettem a máramaroszigeti elmeegógyintézetben. Az intézet gondnokai mutatott nekem idején egy újságot, sokszorosított szöveget, amit a betegek szerkesztettek és kiadtak. Az a lap tárgyilagossabb és józanabb volt, mint a Nordland.

De mennyivel tárgyilagossabb...

Nem emlékszem rá, de azt hiszem, hogy az Uganda-terv idején élt át a cionista mozgalom ilyen viharos, keserves napokat.

Zsidóállamról beszélnek. A meglévő 75 állam mellett ez volna a 76-ik.

Igaz, hogy az utóbbi 150 esztendő történelme nem egyéb, mint különböző népek harca a szabadságért és függetlenségért. Másfél évszázada annak, hogy felszabadultak a mai Amerikai Egyesült Államok, majd 1816-ban sor került Argentínára, 1823-ban Mexikóra, 1825-ben Kolumbiára, s azután következett Görögország és alig 76 esztendővel ezelőtt Olaszország. 1878-ban felszabadult Bulgária és a világháború után Csehszlovákia, Lengyelország, Lettország, Esztország, Litvánia, Finnország és később, magy harcok árán, Írország is kivívta a maga függetlenségét. Vajjon ez volna a mi történelmi pillanatunk?

Rátapasztom erősen a fülem a hallgatóra és erősen figyelem azokat a helyeket, ahol az egész zsidó világból gyűl a hír és a hang. Mit mondanak? *Igen. Nem. Fél-igen. Fél-nem. Igen — de... Nem — de...*

Az a benyomásod: egy bizonyos, — a zsidó állam gondolata bele van vésvé a zsidó lelkiiségbe és nincs az a hatalom, amely azt onnan kitörölje.

Kérdik, hogy mármint mi lesz a Messiással? S a higgadtabbak azt felelik: Messiásnak semmi köze a politikához. Az, amit a cionizmus létezésének 50–60 esztendeje alatt alkotott, a politikai munka, a szocialista Aján-Chárod, a bank, a kétféle persely, a kongresszus és a narancsok és az iskolahálózat és a kolóniák, mindennek semmi köze Messiáshoz. Messiás megmarad továbbra is ideának valóságos zsidók és revizionista költők számára. A hétköznapiok esendő emberei nem a megváltót akarják lehozni, hanem egy

kicsi fészket akarnak építeni az üldözött zsidóság számára.

Ma este chimist tanulókkal rásival. Nem bibliát, hanem chimist, s nem Kimchit, nem Málbimot, nem Gordont, hanem Rásit. S meggyújtok egy méceszt és próbálok idézni annak az embernek az arcát, aki jó nyolcszáz esztendővel ezelőtt itt járt ezen a földön. Ma van Rási (Rabbi Slomó Jiccháki) halálának évfordulója.

Valamikor azt hittem, hogy a chimist egyszerre irták a rásival. Apró chédegyermek egyiket a másik nélkül el sem képzelhetjük. Ma már tudom, hogy Rási kommentár, helyesebben: A Kommentár. Mert népszerűsítés szempontjából a chimist majdnem annyit köszönhet Rásinak, amennyit Rási köszönhet a chimistnek.

Mózes első könyvében szépen megírja azt a tál lencséről szóló históriát. Azt írja: Jákob pedig megevett, felkelt és dolga után nézett. Rási megjegyzi: Jákob elvágta a rituális kézfűzést, elmondta az asztali imát és amikor kiment a házból, megcsókolta a mezűt. Pár mondattal odébb arról van szó, hogy Ezsau evett, ivott, felkelt és dolga után nézett, amit Rási így kommentál: Evett, anélkül, hogy megmosa volna kezét és anélkül, hogy elmondta volna a kenyér fölött az áldóimát. Felkelt, de nem mondta el az étkezés utáni asztali imát — elment, anélkül, hogy megcsókolta volna a mezűt. Ezzel szemben úgy viselkedett mint egy Ezsau. Kérdik a gyermekek, az okosabbak és a nyílteszübbek, honnan tudta mindezt Rási, hiszen a chimist szövege egyformán írja le mindeketten a viselkedését, a biblia nem dicséri Jákobot és nem ocsárolja Ezsaut? Mire a melamed megadja a magyarázatot:

— Az Rási hált mit Jánkev, még Ázszev cespringen — ha egyszer Rási Jákob pártján áll, Ezsau akár meg is pukkadhat, ugyem lesz neki igaza...

Igy nézi a zsidó nép nyolcszáz esztendő óta Rási szemével a bibliát.

Az újabbkori zsidó bibliakritika ugyan csak meghajtja elismerésének zászlóját Rási génuszra előtt. Simon Bernfeld a következő jellemző sorokat írja róla:

„Rási kommentárja adja a tóra elbeszéléseinek igazi magyarázatát. Erzékleteti és felszínre hozza az elbeszélésekben

rejtett poézist. Igaz, hogy Rási magyarázatait a különböző legendagyűjteményekben elszórt midrasokból meríti. De ugyan úgy, ahogy megmutatta páratlan tudását a babilóniai talud kommentálásánál, éppen olyan méretnben tett tanúságot józól és fenséges átérzéssel a midras-magyarázatoknak a tóra elbeszéléseivel való alkalmazásában. Rási — a Bibliához hasonló költői alkotások révén — közelebb hozta hozzánk a szentírást, s ki megakarja érteni a tóra és a próféták könyveit, aki el akar mélyedni bennük, aki élvezni akarja őket és gyönyörködni akar bennük, aki érezni akarja azt a magasabbrendű poézist, ami a szentírást könyveiből árad, az csakis Rási kommentárjában lelki lelké végyait.”

Öröm számomra *Keš Sulejke Belser* munkája. Belz nagy rabbija, a ainaszia megalapítója (*Korbán heáni* című mű, Váéra hetiszakaszhoz) a gálutról beszélve a következőket jegyzi meg:

„Háromféle gálut van. Az egyik az, amikor zsidó ember nem-zsidónál van száműzetésben. Az összesek közül ez a legkisebb, a legenyhébb gálut. Ennél nagyobb gálut az, amikor zsidó ember — zsidó embertársánál van gálutban. A gálut netovábbja pedig az, amikor az ember saját magánál van gálutban, amikor az ember saját szenvedélyeinek a rabszolgája.”

Valaki meséli:

Egy magyváradai csodarabbihoz beállt egy fiatalember. Állásnélküli tisztviselő. Kéri a rabbit, imádkozzon érte, hogy álláshoz jusson. A rabbi mindent megígér. Amikor bucsuzásra kerül a sor, kérdi a rabbi, hogy visel-e cidákliit. — Nem tudom mi az — adja vissza a fiatalember. A rabbi intézkedik, hogy adjanak neki egy cidákliit és lelkére köti, hogy viselje azt, mert akkor isten megsegíti és álláshoz jut.

A minap aztán kis csomag érkezett a rabbihoz. Regáti városból jött, az említett fiatalembertől. A csomaghoz levél volt csatolva. Így szól a levél: „Kedves csodarabbi ur! Mellékeltlen küldöm az imádságos ruhadarabot. Nagyon szépen köszönöm. Nálam fogamatja volt, segített rajtam, mert alig négy heti viselés után állást kaptam az Industria vállalatnál. Az imádságos ruhadarabot ezennel visszaküldöm, adja oda csodarabbi ur másnak is, bizonyára sok állástalan emberrel fog jót tenni.”

Schön Dezső

Kényszerleszállást hajtott végre Budapesten Bazu Cantacuzino,**aki meg akarta dönteni az 5000 kilométeres körrepülés világrekordját**

Bucuresti, július 16. Bazu Cantacuzino, a világhírű román repülő tegnap hajnalban minden előzetes bejelentés nélkül felszállt Typhon gépével, hogy megdöntse az 5000 km-es körrepülési rekordot. Cantacuzino gépén 3000 liter benzint vitt magával, ami természetesen rendkívül megnehezítette a felszállást. Román idő szerint hajnali 5 óra hét perckor indult el Bazu Cantacuzino és 10 óra 17 perckor érkezett Tunisz fölé, ahol a repülőtéren ellenőrizték az érkezés idejét és rögtön megtelefonálták Bucurestibe. Tuniszig 1615 kilométer utat tett meg Bazu Cantacuzino, majd Párizsnak fordult. Tunisz és Párizs között a légi út 1615 kilométer.

Tunisztól azonban csak Budapestig ért el Bazu Cantacuzino, ahol csütörtökön este a mátyásföldi repülőtéren kényszerleszállást végzett. A leszállásra géphiba kényszerítette Bazu Cantacuzinot. Bossi

budapesti román követ a követségre hívta meg Cantacuzinot, hogy töltse ott az időt, míg a géphibát kijavítják. Bazu Cantacuzino azonban a Timpul jelentése szerint a kényszerleszállás után súlyos idegrohamot kapott és nem is akart elmenni a repülőtérről, hanem ott akarta tölteni az éjszakát. Bossi követ két orvost rendelt Bazu Cantacuzino mellé.

A hírreves román repülő reggelre kihverte idegkriszisést és telefonon nyilatkozatot adott a Capitala munkatársának:

— Az egyik motor hibája miatt — mondta Bazu Cantacuzino — kénytelen voltam leszállni. Elromlott a rádió távirógépem is. Egy motorral nem tudtam olyan sebességet elérni, mellyel rekordot javíthatam volna. Kénytelen voltam utamat megszakítva leszállni. Ez azonban nem azt jelenti, hogy lemondok a rekord megdöntéséről.

Írorsz**Egy kis sziget és**

1916 április 21-én a kelet felé fordított angol őrsg félreérthetetlen elfogta Roger Casement függetlenségét vezető, függetlenségi vezért. Casementről pedig köztudott, hogy foglyatörökben az ellen szervezte. A fegyvertak címzeve, de ott nélkülözött a társaságát, amelynek elcsúszott felkelés. Huszlok a kasszámú angol hadállását leküzde megcsaló kitűzők Erin ősi zöld loboknek a vidéket komolyan. A győzelem amomorát köztársaságot, amelynek padt, finom fiatal költő:

Ekkor már urban van aki nehez tűzérsgel, mi csapatokkal is csak egy fiktálni a forradalmi várhatómb adja meg magát. Jenül hosszú és sovány, fiatalember véd alig szűcsinálhatnak, amit akarnak romlóik felé, amikor elfogtelem, hogy az embereibánjanak! A fiatalember számtantánár: bizonyos Neve elválaszthatatlanul szabadság fogalmával.

A londoni alsóházban har. Az ellenzők Asquith cések elmaradása, Carson féktelen ir-ellenes agitáci felkelés követelményei központi hatalmak sajtóhadsergben szolgáló ir kelli, de főleg Amerikára, lyik az alku a világhábozás érdekében; emellett exponált politikai és társalainak el.

A megte

A vezérek százezros f vannak London felé, ah mény határtalan felhábo fogadja őket. Az irneli guk hadmentességet szes most pihent erejükke háború sebetől vérző vi éppen azokban a napok leg súlyosabb vereséget: T el-Amaránál bekerítik és szeritik a törökök.

Már a nagy per kezdnek az intervenciók; a p

Ang

A béketárgyalások hi De Valera. Fél az ang honfitársai diplomáciái és Griffith meg vele; L cill az angol delegáltak a rendkívül barátságos sen megkérdi: „Mit jels A sinn-fein vezérek öss Kiderül, hogy az ősi ge lomra nem ismer kifeje

Amikor De Valera n vet, amely Kanadához tosit Iroszágának, keser jaink egy szabad köztá nem pedig dominumét hajja a tárgyalást. De rutinizott angolok sze őt.

Háboru a kie

A béke hatása mindk Anglia általában elége zentrierung” a birodalc ámentésével sikerült, ták azt emlegetik, hog szájhós legyőzte Angli több helyen templomb és hálat adnak a béké vánságok beteljesedése

De Valera hatalmas bejárja az országot. M a nép legyőzőjének né an járt el. „Pearse vé hullt!” — kiált fel. Sz ban tompított szenved országot Zászlaja alá s sok; a fiatalság, amely verekedett s most képt lyán elhelyezkedni.

Józan, középserű e ra, hogy Írország forr

Modern, új kóser ecetgyár Oradean. Prima minőség, versenyképes árak. Kérje mindentől az elsőrangú

ort. kóser

TIGRIS ECETET כשר אף למתדרין מהמתדרין

a gyár a nagyvárad ort. rabbinárus kasrusz-bizottságának a felügyelete alatt működik. Fabrică de Oțet Tigru Oradea. Telefon 503.

Irország tovább harcol...

Egy kis sziget és egy matematika-tanár harca a világbirodalom ellen

London, július hó

1916 április 21-én a kerri partokon az angol őrség félreérthetetlen körülmények között elfogta Roger Casement egykori konzult és ir függetlenségi vezért. A hajó, amelyről függetlenségi vezért. A hajó, amelyről függetlenségi vezért, német, éppen úgy mint a fegyverek, amelyekkel a gőzös meg van rakva. Casementről pedig köztudomású, hogy a német fogolytáborokban az ir katonákat Anglia ellen szervezte. A fegyverek Dublinnek voltak címelve, de ott nélkülük is kitor a denunciansok által régen besugott illetékesektől lemosolygott felkelés. Husvés hétfőjén ir felkelők a kisszámú angol helyőrség gyenge ellenállását leküzdve megszállják a középületeket, kitűzik Erin ősi zöld lobogóját, de hiába igyekeznek a vidéket komolyabb felkelésre rábírni. A győzelem mámorában kikiáltják az ir köztársaságot, amelynek első elnöke egy sápadt, finom fiatal költő: Patrick Pearse lesz.

Ekkor már utban van Maxwell tábornok, aki néhez tüzérrel, monitorokkal és erős csapatokkal is csak egy hét alatt tudja pacifikálni a forradalmi várost. Legutoljára egy háztömb adja meg magát, amelyet egy képtelenül hosszú és sovány, csapzott feketehajú fiatal ember véd alig száz emberrel. „Velem csinálhatnak, amit akarnak — kiáltja az ostromlók felé, amikor elfogták —, de megkövetem, hogy az embereimmel tisztességesen bánjanak!” A fiatal ember foglalkozása névze számtantánár: bizonyos Eamon De Valera. Neve elválaszthatatlanul összeforr majd az ir szabadság fogalmával.

A londoni alsóházban ezalatt tombol a vihar. Az ellenzék Asquith-t preventív intézkedések elmaradása, Carson ulsteri vezért pedig féktelen ir-ellenes agitációja miatt támadja. A felkelés követelményei beláthatatlanok. A központi hatalmak sajtója ujjong. Az angol hadseregben szolgálo ir katonákra is gondolni kell, de főleg Amerikára, amellyel javában folyik az alku a világháborúba való beavatkozás érdekében; emellett az Újvilágban az irek exponált politikai és társadalmi pozíciókat foglalnak el.

A megtorlás

A vezérek százzoros fedezet mellett utban vannak London felé, ahol az angol közvélemény határtalan felháborodása és gyűlölete fogadja őket. Az ireknek megbízhatatlanságuk hadmentességét szerzett — mondják — és most pihent erejükkel hátra támadják a háború sebeitől vérző világbirodalmat, amely éppen azokban a napokban szenved el egyik legsúlyosabb vereségét: Townsend hadait Kut-el-Amaránál bekerítették és fegyverletételre kényserítették a törökök.

Már a nagy per kezdetén tömegesen érkeznek az intervenciók; a pápa a katolikus ire-

kért, az amerikaiak és a semleges államok a humanizmus nevében — bármennyire furcsa dolog is ez 1916-ban. Az angolok féreldobják az átiratokat és mindennap kivégeznek egy-egy sinn-fein vezért. Először Casementet végzik ki; az előkelő államhivatalnokot felakasztják, holttestét elégetik, hamvait pedig elszórják a világ négy tája felé.

Majd Pearse köztársasági elnök, Connolly munkásvezér és Mac Neil professzor következik. Az amerikai irek mind erősebb hangu beavatkozása csak a „program” vége felé jár némi sikerrel: Markiewicz lengyel gróf ir származású feleségének és De Valera matematikai tanárnak életfogytiglani fegyházra kegyelmeznek. A nagy kaland végetér: „örült-ség volt — mondja nagy honfitársuk G. H. Shaw —, de hősök örültsége”

A számtantánár pedig börtönében is nemzete vezére mint O'Connell vagy Parnell. Az angolok politikai okosságát bizonyítja az, hogy látva a hatalmas erővel növekedő sinnfein mozgalmat, szabadon bocsátják De Valerát.

Anglia akkor még hitt a mindent megoldó erős kéz babonájában és French tábornokot küldte ki a sinn-feinek ellen. A kemény katonai győzelem legény a világbirodalomnak ezzel a örök problémájával szemben. Az angol-ir viszályban összesűrűsödik minden ellentét, amely embert emberrel szembeállíthat: szociális, vallási és faji és évszázadok bosszúalmai hevülnek a forrpontra. Hiába tartóztatják le De Valerát másodszer (de nem utoljára). Az angol kormány nem jött még rá, hogy a fogoly De Valeránál is hatásosabb lázító.

1919-ben a sinn-fein vezér életével játszva Amerikába szökik. Pénzt kell a szabadságmozgalomnak. Kossuth óta nem fogadtak így külföldi államférfit. Az amerikai irek kasszá könnyen nyílnak meg. Tizenegy millió fontot kap tőlük a szegény óhaza. De Valer Newyork kikötőjéből küldi a fegyvereket Dan Breennek a „bosszuállónak”, minden idők legnagyobb ir terroristájának.

Ebből a vad korszakból kimagaslik a corks polgármester hősi alakja. Ötvenhat napi éhségsztrájk után halt meg londoni börtönében. Azok a jelentések, amelyeket napról-napra közöl a világsajtó hatalmas tanuvallomások az angol-ir perben. Koporsójában csontvázzá soványodott holttestét tizenhat sinn-fein vízi a vállán a londoni uccán — az angol lovas-ság jóvoltából — haza. Shakespearei jelenet.

Angliának a világháború után semmi kedve nincsen egy újabb háborúhoz, amelyen csak veszteni lehet. Nem akarja Flandriát átvészelt párt Dublin és Belfast sikátorain forradalmárok céltáblájává tenni. Tüntető tömegek járnak London uccáin: tábláikon ilyen felírásokkal: „Elég volt a vérből!” „Szakadjanak el a bolondok, ha akarnak!”

Hamarosan megkezdődnek a béketárgyalások.

Anglia kiegyezik az irekkel

A béketárgyalások híre sietve hajóra ül De Valera. Fél az angol ügyességtől és — honfitársai diplomáciai képességeitől. Collins és Griffith meg vele; Lloyd George és Churchill az angol delegáltak. A tárgyalások elején a rendkívül barátságos Lloyd George kedvesen megkérdi: „Mit jelent írül, egyezkedés?” A sinn-fein vezérek összenéznek Találatnak. Kiderül, hogy az ősi geal nyelv erre a fogalomra nem ismer kifejezést.

Amikor De Valera meglátja az angol tervet, amely Kanadáéhoz hasonló helyzetet biztosít Irországban, keserűen kiált fel: „Martírjaink egy szabad köztársaságért haltak meg, nem pedig dominiumért!” Es az elején ott hagyja a tárgyalást. De Collins ott marad a rutinizott angolok személyi varázsa legyőzi őt.

Háború a kiegyezés ellen

A béke hatása mindkét oldalon igen vegyes. Anglia általában elégedett, a „Rückwärtkonzentrierung” a birodalom tekintélyének teljes átmentésével sikerült, bár a túlzó nacionalisták azt emlegetik, hogy néhány ir gyilkos és szájhős legyőzte Angliát. Irországban a legtöbb helyen templomba sietnek az emberek és hálát adnak a békéért és az évszázados kívánságok beteljesedéséért.

De Valera hatalmas agitációs körútja során bejárja az országot. Megvadoja Collins (akit a nép legyőzőjének nevez), hogy önhatalmúan járt el. „Pearse vére, Connolly vére hiába hullt!” — kiált fel. Száraz és logikus formában tompított szenvedélye felkorbácsolja az országot Zászlaja alá sietnek a husvét harcosok; a fiatalok, amely éveken keresztül csak verekedett s most képtelen rendes polgári pályán elhelyezkedni.

Józan, középserű egyénisége alkalmas arra, hogy Irország forradalmi arculatát nyárs-

Polgárvá tegye. De Valera tíz esztendőn keresztül nem bír vele. Fegyveres felkelését leve rük, a parlamentben nem tud többséget kiverekedni magának. Pártja, a Fiana-Fail résztvesz a választásokon, de képviselői ezzel már be is fejezték alkotmányos ténykedésüket.

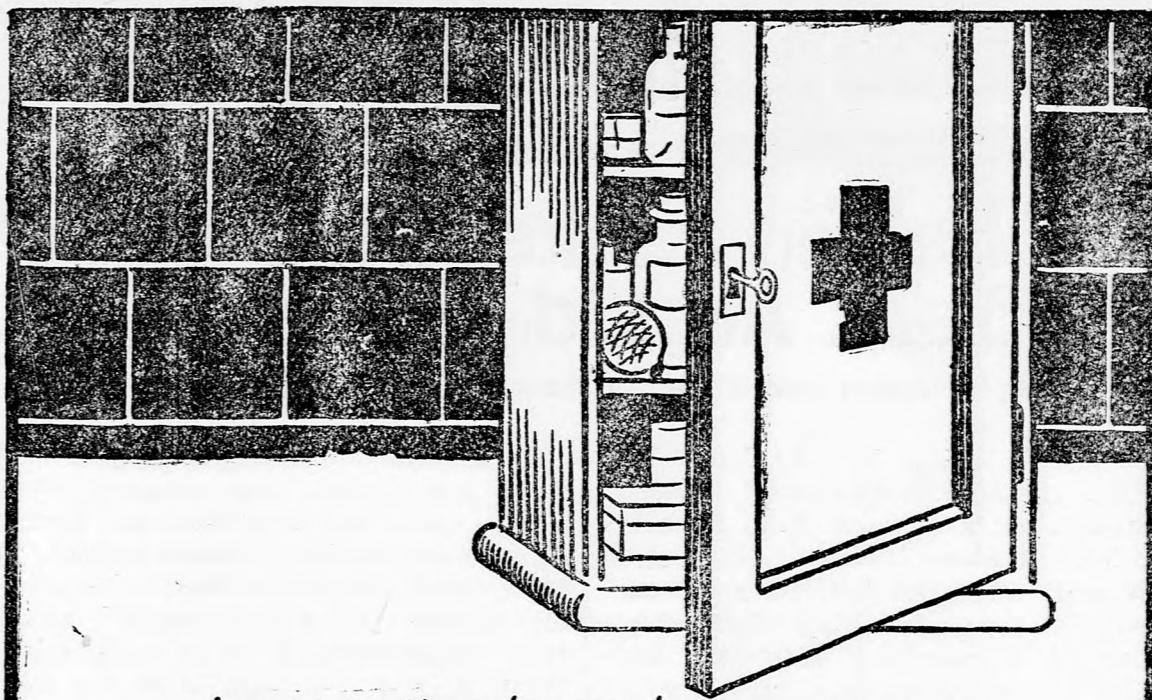
A parlament tagjainak esküt — az angol királyra és az ellenkezik az ir függetlenségi párt elveivel. Amikor 1925-ben Fiana-Fail nagygyűlése megelégeli a passzív formai hűségessküt, akkor De Valera lemond az elnökségről. Visszavonul, majd Amerikába utazik, hogy elszámoljon az 1920-ban kapott pénzzel és meglátogassa apja newyorki sírját.

De Valera apja spanyol volt; a fiu irracionális politikája és halhatatlan elvűsége spanyol gyökerekből ered. Az ibériai félsziget Alba hercegtől Francoig és Cabelleroig, az önmagukhoz és embertársaikhoz egyaránt kegyetlen, fanatikus és askéta államférfiak és hadvezérek egész sorát adta a világnak. De Valera anyja ir asszony és az évszázados kollektív ir szenvedés nyomait hagyta örökségül keserű és mosolytalan fiának.

A forradalmár mint miniszterelnök

A függetlenségi párt mandátumai évről-évre gyarapodnak és 1932-ben a parlamentáris életbe újból visszatért De Valera minimális többséget kap. Cosgrave végre megbukott. Az új miniszterelnök a megnyitás formáinak befeljezése után nyomban törvényjavaslatot terjeszt fel, melyekben tetté változtatja egykori ellenzéki elveit. Indítványára a parlament eltörli a hűségessküt és Irország évenkénti hárommillió hozzájárulását a birodalom költségéhez.

A husvéti felkelés napja ezental pedig nem zeti ünnepe lesz. Anglia csattanós választ ad; vámot vet ki Irland mezőgazdasági terményeire. Mire az ir nemzetgyűlés viszont az angol iparcikkkel teszi ezt. De Valera 1933-ra új

HIÁNYOS AZ ÖN HÁZIPATIKÁJA, ha nincs ott egy

FLY-TOX készlet, amely megóvja egészségét a legyek és élősdiek által terjesztett baktériumok veszélyétől, ami az Ön egészségére végzetes hatású annyi fertőzésnek volt már az előidézője! Pusztítsa el a legyeket, FLY-TOX-ot szórva a szobában. FLY-TOX egy pillanat alatt öli meg a legyeket!

FLY-TOX

választásokat ir ki és akkor mindenki biztos benne, hogy Irország infant-terrible-jének befelegett. A farmerek, akiknek létét érinti a vámháború, a gazdasági béke hívei és meg fogják bukítani De Valerát. (Az ir függetlenségi harcot valamikor az ő nevében a lordizmus ellen indította el a nagy Daniel O'Connell.) Irországban azonban csoda történik. De Valera nagyobb többséget kap, mint az előző választáson. Egy modern filozófus arról ír, hogy a halott emberek irányítanak bennünket eszméikkel. Ez a választás igazolja

at a megállapítást. Az élő irek elsősorban elni akarnak — és jó áron tejet és burgonyát eladni az angoloknak.

A teljes függetlenség proklamálása a csucspontja De Valera husz esztendő küzdelmének, amely fegyveres felkeléssel kezdődött és alkotmányos eszközökkel valósította meg a zöld sziget évszázados álmát. Biztos azonban, hogy a londoni kormány és az ulsteri protestánsok nem fognak szó nélkül belenyugodni a radikális ir alkotmányreformba. De Valera új küzdelembe indul. (L. I.)

Óriási tempóban építi ki tengeri flottáját Németország

Már túlhaladták az 1935-ös építkezési terveket

Berlin, július 16. A német kormány nem okozott különösebb nehézségeket 1935-ben Londonban arról tárgyalni, hogy a német flottát az angol flotta 35 százalékára egészítsék ki. A német flotta kiépítése az ipar történetében páratlan gyorsasággal és méretekben történt. Igen rövid idő alatt a német flottát annyira megerősítették, hogy ezen a téren Németországgal már komolyan kell számolni. Az angol flotta erősítésével kapcsolatos minden nyilatkozatra a Harmadik

Birodalom is hasonlóval válaszol. 1935-ben Németországnak három cirkálója volt: a Deutschland, az Admiral Graf Spee és az Admiral Scheer. Ezen felül Németországnak még hat régi gépe volt. Végül volt még néhány kivénült torpedórombolója és egyéb gyenge gőzöse. 1935 júliusában hozták nyilvánosságra az első tengeri programot. Ezt követte az 1936-os program. Az alábbi táblázat mutatja, hogy a programból a Harmadik Birodalom mit valósított meg.

	1935	tonnában	1936	tonnában
Nehéz hadihajók	2	26.000	2	35.000
nehéz cirkálók	2	10.000	1	10.000
légelhárító hajók	—	—	1	20.000
torpedóromboló tengeralattjárók	16	1.625	6	1.850
tengeralattjárók	20	250	—	—
tengeralattjárók	6	500	—	—
tengeralattjárók	2	750	—	—

Ezeket felül még más hajókat is építettek, amelyek azonban nem szerepeltek a nyilvános programban olyképpen, hogy Németországban valójában öt nehéz hadihajója és két légelhárítója van. Ezekben azonban még nincs könnyű cirkálóról. Azt mondják, hogy hat év után Németországnak 16 cirkálója és 40 torpedórombolója lesz.

A bejelentett terveket természetesen a valóságban jóval túlszárnyalják. A programot olyan sietséggel valósították meg, hogy az 1935-ben bejelentett 15 torpedóromboló ma már üzemben is van. 1936 második feléig 22 tengeralattjárót épí-

tettek. De készen vannak az összes, 1935-ben bejelentett cirkálók és nagy hadihajók is. Gyártottak még egész sereg kis gőzöst, amelyeknek jelentős szerepük lesz a tengeri háborúban. Ezek az ugynevezett kísérő hajók, melyek közül sok már üzemben volt a múlt évben is. Ezek a hajók nagyon gyorsak és légelhárító fegyverekkel vannak felszerelve.

A tengeri felszerelésről igen kevés adat került nyilvánosságra. Néhány lap jelentéséből azonban arra lehet következtetni, hogy ebben az irányban Németország rendkívül erőfeszítéseket tesz.

A TIHUTAI TRAGÉDIA

Kislivával együtt skarlát-járvány áldozata lett Grossmann Dezső, az aradi Zsidó iskola igazgatója, a nyaralótábor vezetője. Nyilatkozik az árvagondozó elnöke

Minden intézkedés megtörtént a járvány lokalizálására

Csaj, július 16. (Az Új Kelet tud.) Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó évről évre a tihutai nyaralótáborban nyaraltatja a felügyelete alatt álló gyermekereget. A népszerű zsidó szervezet a nyaralási akciója során azonban igen sok zsidó család keresi fel kérésével, hogy az árvagyermekkel együtt fiaikat, vagy leányukat is nyaraltassák. Az Árvagondozó nyaralattási akciójának sikerére mi sem jellemzőbb jobban, minthogy a tihutai gyermeknyaralótábor népszerűsége évről évre nőtt s minden nyáron vidám gyemeksereg vonult ki a festői szépségű, értékes telepre, ahonnan aztán négy hét elteltével rózsás arccal és az év fáradaimait kipihelve tértek vissza.

Ebben az évben megdöbbentő és előre nem látható tragédia rázkódtatta meg a másikon oly zavartalan és békés nyaralást. Egy kolozsvári fiú megbetegedett. Az azonnal megejtett orvosi vizsgálat megállapította a skarlátot. A beteget sürgősen a besztecei járványkórházba szállították, ahol azonban a legmondosabb orvosi kezelés mellett is néhány nap alatt meghalt.

Megbetegszik a tábor vezetője

A tragikus eset érthető nyugtalanságot keltett a táborozó többi gyermekek között.

Dr. Leitner Fülöp, az Árvagondozó elnökének nyilatkozata

A tihutai skarlát híre érthető izgalma keltett az országban, hiszen a telepen 203 gyermek nyaral. Eppn ezért szükségesnek tartottuk, hogy a történetéről dr. Leitner Fülöp, az Árvagondozó vezetőjétől felvilágosításokat kérjünk. Dr. Leitner Fülöp lapunk munkatársa előtt a következőket mondta:

Elindul a kiránduló csoport

— Junius 29-én reggel indult külön vagonokban Kolozsvárról a kétszáznyolc gyermekből álló transzport. A gyermekeket körülbelül harminc helyről gyűjtöttük össze. Minden gyermeket előzetes orvosi vizsgálatnak vetettük alá, amiről a vidéki orvosok külön orvosi bizonyítványokat küldtek. A felvétel első feltétele, hogy semmiféle beteg gyermeket és különösen fertőző-gyanúsakat nem lehet felvenni. A gyermekek orvosi kíséret mellett délután a legjobb kondícióban érkeztek Tihutára. Öt napig nem volt semmi baj. Július 4-én egyszerre betegedett meg három gyermek: Jäger Ottó Kolozsvár, Harmat Jenő Temesvár és Pollák Izidor Kolozsvár. A gyermekeket azonnal elkülönítették a többiekkel az erre a célra előre kijelölt betegszobában. Vasárnap lévén, hétfőn jelentették a 24 kilométernyire fekvő Borgóról nekem, hogy Jäger Ottó súlyosan és másik kettő könnyebben megbetegedett. Elrendeltem a betegeknek Beszteceire leendő szállítást, ami másnap meg is történt. Sajnos, huszonegy óra múlva Jäger Ottó a besztecei kórházban meghalt és a kis Pollák Izidor állapota is súlyosbodott. Erre Neumann Vilmos dr, az egyesület titkára kíséretében székesszal fel-szerelve kiutaztam Tihutára és utközben Besztecein a súlyos skarlátban fekvő gyermekeket székesszal beoltottam. A Harmat-gyermek betegségének lefolyása könnyűnek mutatkozott és székesszal nem is volt szükség.

— Tihutára érkezve, a besztecei dr. Herczeg kartásam segítségével mindenekelőtt szobából-szobára haladva, minden egyes gyermeket megvizsgáltam és jóval éjjel után a befejezett orvosi vizsgálat eredményeképpen egyetlen beteg, vagy skarlát gyanús gyermeket nem találtunk. Azokat a helyiségeket, ahol a skarlátos gyermekek feküdtek, a besztecei orvosi hivatal fertőtlenítőjével szakszerűen fertőtlenítettük.

Ujabb megbetegedések

— Hetedikétől 10-ig egyetlen megbetegedés sem fordult elő és Herczeg dr örömmel közölte velem, hogy a borgói tisztiorvos és a gyermekeknek a telep orvosi segítségével végzett újabb átvizsgálása nem eredményezett sem beteg, sem gyanús esetet. 11-én délután jelentkeztek az újabb esetek és első sorban a telepet vezető Grossmann Dezső, a kitűnő iskolaigazgató és fiacskája, akik kezdetől fogva súlyos, ugynevezett toxikus skarlát jeleit mutatták. Ezenkívül 12-én megbetegedett még három gyermek: Berger Nagyvárad, Jakab László Kolozsvár és Klein Márton Kolozsvár. 14-én megbetegedett Goldstein Ernő Kolozsvár és 15-én Hirsch Ede Kolozsvár.

Valamennyien abból a szobából kerültek

tozói és az Árvagondozó vezetői között. Dr. Leitner Fülöp egy tanársegéd, az Árvagondozó kolozsvári helyi csoportjának elnöke azonban Tihutára utazott, ahol dr. Herczeg besztecei és dr. Fischer borgóprúdi orvosok segítségével általános vizsgálatot folytatott le. A legnagyobb gondossággal elkülönítették a fertőzésre gyanús gyermekeket. Minden óvatosság ellenére azonban még két súlyos megbetegedés történt: Grossmann Dezső, aki az Árvagondozó külön felkérésére vállalta a tábor vezetését, a kitűnő pedagógus, aki áldozatkészen ápolta a megbetegedett gyermekeket, hivatása áldozata lett, kislivával együtt súlyos, megbetegedett. A legmondosabb orvosi kezelés sem segíthetett. Grossmann Dezső és kislivája a péntekre virradó éjszaka meghalt. A széles körben ismert és becsült Grossmann Dezső tragédiája annyira megdöbbentést keltett az egész ország zsidóságában és még inkább fokozta az érdeklődést az Árvagondozó vezetőségének aggodalmát. Szerencsére azonban a skarlát-tüneteket mutató még öt gyermek betegsége már sokkal enyhébbnek bizonyult és már a pénteki napon beszállították őket a kolozsvári járványkórházba, ahol betegségeik igen nyhe lefolyásnak ígérnek.

ki, amelyben a legelső gyermekek megbetegedtek.

— Minden súlyosabban megbetegedett gyermek, valamint Grossmann telepvezető is azonnali székesszal részesült. A két Grossmann kivételével az oltások sikerrel is jártak és már 13-án a gyermekek valamennyien láztalanok voltak. E napon értesültem a besztecei orvosi hivatal ama intézkedéséről, amely eltávolította a gyermekeknek a telepről való elszállítását. Emiatt azonnal újból kiutaztam Tihutára. Intézkedtem, hogy egészen különálló pavilonban helyezték el a betegeket, külön szobában, egy másik épületben. Kijelöltünk megfigyelő szobát is, ahová minden gyanús gyermeket beszállítottunk.

Elszállítják a betegeket

— Közben sikerült a besztecei főorvosi hivataltól engedélyt nyerni arra, hogy legalább a betegek kezelése alól tehermentesítjön a telep és

a mai napon minden skarlátos beteget a kolozsmegyei főorvosi hivattal egyetértésben hazaszállítottunk Kolozsvárra összesen ötöt.

Valamennyi már láztalan állapotban van, Fájdalom, a két Grossmann nem lehetett megmenteni. Holttestüket Borgón temették el, minthogy a család a halottak hazaszállítására nem kapott hatósági engedélyt.

— Minden törekvésünk, hogy a járványt lokalizáljuk. Közbenjártam a közegészségügyi intézetnél (Institutul de Igiene), ahol dr. Moldoveanu professzor ur távollétében dr. Zolog Mihály ur a legmesszebbmenő támogatásban részesített. Teljesen díjtalanul székesszal rendelt a fővárosból, amit repülőgépen hoztak el. Minden szükséges műszert rendelkezésünkre bocsátott és szíves volt tapasztalt és kiváló intézeti orvost mellém adni, akivel együtt kiutaztam Tihutára. Itt Dickpróhával megállapítottuk, kik fogékonyak a skarlát iránt és ezeket beoltottuk. Minden remény megvan arra, hogy a járványt lokalizáljuk.

Leitner dr még megemlítette, hogy a fertőzéstől mentes leánytelepet fel kívánna osztani és a gyermekeket hazaküldeni. Ilyen módon a fiukat még higiénikusabban lehetne elhelyezni, a leánytábor helyiségét igénybe véve. A besztecei megyei főorvos azonban, aki még 6-8 napos karantént kíván, ehhez

hozzájárulását nem adja. Leitner dr a mai nap folyamán a közegészségügyi vezértervezővel fog tanácskozni.

A tihutai járvány első áldozata Jäger Ottó, 14 éves középiskolás, aki már évek óta vesz részt az Árvagondozó nyaraltatásán. A bajos, szorgalmas, tehetséges kisfiú halála mélyen megrendítette családját és ismerőseinek nagy táborát. Osztályának legjobb tanulója volt és tanárai is nagy jövőt jósoltak számára. Édesapja a Dermata-börgyár tisztviselője. A családot szótárai nyaralása közben érte a tragikus hír. A Jäger-családot a város zsidó társadalmának általános részvéte veszi körül.

A borzalmas tragédia második áldozata Grossmann Dezső, az aradi neolog iskola igazgatója mindössze 33 éves volt. Fialt kora ellenére elnöke volt az erdélyi zsidó tanítók egyesületének. Kiváló tanító volt, elsőrangú pedagógus és tankönyvszerkesztő. De nemcsak mint szakember állott tiszteletben, hanem mint ember is. Rendkívül meggyerő modorú, lebilincselő egyéniség volt, akinek tragikus halála a szíviük mélyéig rendítette meg mindazokat, akik csak ismerték és szerették.

Az Árvagondozó önmagát akarta megtisztelni, amikor a nyaralótábor vezetését rá-

bizta. Feleségével és két gyermekével együtt volt Tihután. Fiaccskájával együtt ragadta el a derék Grossmann Dezsőt a halál. Felesége maga ápolta a legnagyobb önfeláldozással férjét és gyermekét, de a legmondosabb apolás sem tudott segíteni. Kis leánykájának, aki a leányok pavilonjában van, sammi baja sincsen.

Erdély egész zsidósága osztatlan részvétellel érezte együtt a megpróbáltatott hitvessel és az árván maradt kis leánnyal, az apa és fiú ravatala mellett.

Korlátlan mennyiségben lehet lejt behozni Romániába

Huszezer lej értékű külföldi valutát vihetnek ki az utasok

Bucuresti, július 16. A Banca Nationala a július 9-én kiadott dekrétumtörvény alapján elhatározta, hogy október 31-ig minden lejmenyiséget be lehet hozni az országba, igazolás és a hovatfordítás bejelentési kötelezettsége nélkül. Ugyancsak elhatározta a Banca Nationala, hogy az országból kivihető idegen valuták össze-

gét huszezer lej értékére emeli fel, szemben az eddigi rendszarral, amikor ez az összeg csak kétezer lej érthetett el. Ez az összeg azonban nem papírban, hanem csak ércpénzben szállítható. Ebben az irányban a Banca Nationala közleményt fog kiadni.

Megrázó Oedipus-tragédia egy bucovinai kisközségben

Az Amerikából hazatért apa és 21 éves leányának szerelmi drámája

Cernauti, július 16. Oedipuszi tragédia játszódott le tegnap egy bucovinai községben, amelyhez hasonló valóban ritkán fordul elő a szerelmes tragédiák között. Teodor Blandu földműves 1921-ben Amerikába vándorolt. Feleségét és öt éves kis lányát hagyta itthon. Szerdán, július 14-én Blandu visszatért Amerikából és Suceavában egy szállodában töltötte az éjszakát. Itt megismerkedett egy lánnyal, aki egész éjjel a vendége volt.

Reggel Blandu gyalogosan indult falujába Luzie Humorului-ba. Amikor házába belépett ott találta feleségét és a ma már 21 éves Mária lányát. Mikor a lányt megpillantotta Blandu elájult.

Felismerte benne ugyanis azt a nőt, akivel az éjszakát töltötte.

Amikor magához tért, az elkeseredett ember halántékra lökte magát. Súlyos állapotban szállították a suceavai kórházba.

Állítólag már szeptember első felében lemond a kormány

Nagyfontosságú tárgyalások Párizsban és Bucurestiben

Bucuresti, július 17. Az Adeverul írja: A kormány vezetői, főleg a jelentősebb pozíciókat betöltő miniszterek, már nem is titkolják, hogy a kormány ősszel távozik. A kormányváltásra nem a késő őszön, hanem már szeptember első felében lehet számítani. Valószínű, hogy már elő is készítették a visszavonulás utját. Szeptember első napjaiban megnyílik a parlament rendkívüli ülészaka, ünnepélyes keretek között, a király jelenlétében. A királyi leirat nagy vonalakban ismertetni fogja az utolsó négy év teljesítményeit. Az ünnepélyes ülés után a folyó ügyekre térnek át. Szeptember 10-én már be is fejeződik az ülés és a kormány visszavonul.

lesznek rendkívüli nagyfontosságú tárgyalásai lesznek Párizsban. A megbeszélés olyan természetű lesz, mely mindenkit meggyőző majd róla, hogy Titulescu nem marad sokáig távol a romániai külügyektől.

A Tempo értesülése szerint Popovici Mihály Karlsbadba utazik, ahol fontos megbízása van Maniu számára. Ilyen értelemben már informáltak is a volt miniszterelnököt. Karlsbadból Popovici Párizsba megy, ahol két hétig marad.

- Inculat három hetet töltött Eforiában és visszatért a fővárosba. Az állomáson Barca és Bejan államtitkárok és husz képviselő fogadta. Ma Tatarescu hosszasan tárgyalt helyettesével.

Ugyancsak az Adeverul jelenté, hogy Titu-

ON PÁRIZSBAN sem

védtelen!

Minden gyógyszerárban megkaphatja az

OLLA GUMMIT

A bizalmát igazoló bevált márkát!

nátusa

udvar. — Az

ellátáson

utján.

Mérsékelt

ekkel együtt Turd

tektéssel folytatn

vében a nemzetvéde

ól.

Clujon, a str. Bălce

kezesének befejez

ej előirányzattal, m

rossi. (az előirányz

százalék, Ratz és A

mon Vasile minus 2

minus 0.4 százalék,

szalék és Nieman

attal.

Vasöntöde s Gép

megvált Hélyét id

óval töltötte be a k

k, mely az iparváll

g yfeltűnést kelte

ar timisoarai képv

Timisoarai Sörgyár

szállítására.

ban reggelenként

r természetes „Fet

regóta bevált kít

osok ajánlják.

TÉR*)

ános Biztosító Rt.

Sibin-Nagysz

om, hogy ezuton

nek azon gyorsas

ahogy tüzkáromat

merősömet reá fog

bebiztosítsa mag

és ennyivel viszon

sem tettek.

köszönöm mindent

július 12-én.

teljes tisztelettel

Markovits Regina

ekért nem vállal

ztóság, sem a kiad

RI ALLASOKRA

gó hitközség le

ozás folytán egy

észettudományi

esedett. Ez állás

zerü kiegészítéssel

elea okmányokkal

zvényüket az is

ztus hó 10-ig ny

rnök is pályázhat

ár a torna- és k

hirdetmény

özségről sámesz-me

re. Pályázhatnak

ő képzettségű egy

ő összes teendőket

ádkozók és hajlam

éves leányát nőül

jenek, utköltés

rittetik vissza.

lák Mór, hitk. el

ötészeti

eket

ve keres

okat „Armegjelölés

Mosse hirdetőirod

ada.

SPORT

Amíg a Phönix eljutott odáig...

A bánya- és festőváros után a Phönix a sportváros jelzőt is hívta Nagybányának. Hogyan lett a Phönixből elsőosztályú futbalcsapat

Baiamare, július 16. (Az Uj Kelet tud.) Erdély északi részén három oldalról gyönyörű hegyektől körülvéve fekszik Nagybánya, amely már a rómaiak idejében értékes és neves hely volt, hiszen aranybányái miatt állandóan harcoltak érte. Feljegyzések erről csak az 1200. évektől kezdődően találhatók, amikor Rivula Dominarum-Asszonypataka néven szerepelt. Azóta kifejlődött bányaipara. A hegyek mélyéről aranyat bányásznak. Ez jogosítja fel Nagybányát a bánya-városi jelzőre.

Negyven esztendővel ezelőtt újabb jelzőt vívott ki a kis városka magának. Festőváros, kis Barbizon lett, mert gyönyörű természeti adottságainál fogva olyan vonzerőt árasztott, hogy Hollósi Simon Münchenből idejött festőiskolát alakítani és később elismert lett a nagybányai festői irány.

Igy lett Nagybánya bánya- és festő-város.

Ez a kicsi, alig 18.000 lelket számláló aranyváros azonban nem elégedett meg ezzel. Az utóbbi években a sport fejlődése felé figyelt, amely világszerte teret hódított. És Nagybánya, amely hajamos minden fejlődésre, ezuttal sem maradt el. Weiser Miklós mérnök kezdeményezésére intenzív sportélet vette kezdetét, amely rövid idő alatt megtermelte gyümölcsét: elérte a harmadik jelzőt: sportváros lett.

A román labdarugószövetség nemzeti bajnoki bizottsága folyó hó 9-én tartott ülésén a Phönix CSB csapatát a B) liga nyugati csoportjának bajnokának nyilvánította. Ezzel a Phönix labdarugócsapata fejlődésének egyik fejezetét lezárult és új lehetőségek utja nyílt meg előtte.

Hogyan indult a Phönix...

A helyi CSB 1932 június végén névváltozást eszközölt: a Phönix CSB nevet vette fel. Mőgéje állott ekkor a Phönix-gyár vezetősége, mert szociális okokból programjává tette a különféle sportágak üzését és hogy ennek keretét adhasson, vállalta a CSB át-vételét. Hamarosan megalakult a futball, birkózó, tenisz, uszó, vízipólo és ping-pong-szakosztály, a főszület azonban a népszerű futballra fektették.

A Phönix futbalcsapata az első két évben a szatmári kerületi bajnokságban küzdött. Hogy milyen küzdelmes ut volt ez, erről lapunk hasábjain többször beszámoltunk. A szatmári labdarugó alkerület elfoglalt vezetői nem nézték jó szemmel a Phönix sportzerű, de rohamos fejlődését és a legképtelenebb akadályokat gördítették a Phönix békás működésé elé.

Ilyen aladályokkal szemben a Phönix a kerületi bajnokságot nem nyernette meg, az elfogulatlan bucaresti központi labdarugószövetség azonban felfedezte a Phönix csapatában rejlő képességeket és 1934-ben beosztotta az öt csoportos B) liga megfelelő csoportjába.

Kétszer második hely...

Két esztendeig folytatlagosan csoportbajnokságig jutott a Phönix, de az öt bajnokcsapat közül az első esztendőben a selejtezők során a Jiul mögött a második helyet foglalta el, míg az ezt követő évben az Ilsa előzte meg.

A B) divízió egyhangúvá vált küzdelmeibe új szint hozott az 1936-37-es két csoportos B) liga felállítása. Itt már vágott tere nyílt a Phönixnek képessége kifejtésére és erőteljes küzdelem árán sikerült a B) liga nyugati csoportjának bajnoki címét elnyerni és az A) ligába való bejutást biztosítani.

Hiábavalónak bizonyult tehát minden próbálkozás, intrika és az ellenfelek sportszerűtlen magatartása. A Vulturii-Olimpia céltuzatos elgondolása, amely a Phönix megállítását óhajtotta előidézni, a mérkőzés elhalasztására irányuló terv, a karnetek elűnése és sok más törekvés balul ütött ki. A Phönix feltartóztatatlanul haladt célja felé és sportszerű küzdelem biztosította számára a megérdemelt jutalmat: az első osztályba való jutás jogát.

Biró Gyula edzője az érdem részese...

A Phönix sportegyesület babért szerzett a kisvárosnak és ez mindennek előtt annak a leikes 18-as játékos keretnek az érdeme, amely lelkiismeretesen küzdött a Phönix színeért

s a város nevéért. Nem lehet kiemelni egyiket sem, mindegyik egyformán akarását és tudását adta: Szabó és Ferenc kapusok, Holczmann és Ardos hátvédek; Száva, Man, Kert, Farkas, Pálffy fedezetek; Baskov, Prasler, a négy Szeremi fivér, Freiberg, Stecz és Jakabovits csatárok mindannyian egyformán osztoznak a sikerben.

A főérdem, a sportpályán elért sikerek pálmája azonban Biró Gyula edzőt, a régi budapesti MTK-gárda volt világhíres játékosát illeti. Biró Gyula edző, aki mérnöki minőségben volt a Phönix-gyár alkalmazásában, kiváló szakértelme, intelligenciája és alkalmazkodó modora révén maradék nélkül kihozta a játékosokból azt, ami bennük rejtlett. Biró Gyula edző négyéve fejt ki értékes tevékenységet a Phönixben; érdemei révén kitorolhetetlenül beírta nevét Nagybánya sporttörténetébe. Sajnos, Biró Gyulát a jövőben a Phönix nélkülözni fogja: életkörülményei Mexikóba kényszerítik és a napokban már el is utazik Nagybányáról.

A pályán kívül mindenekelőtt Weiser Miklós mérnök az érdem, aki ügyvezető elnöki minőségében erkölcsi és anyagi áldozatot nem kímélve segítette a Phönixet fejlődésének útján. Vadász István sportigazgató fáradhatatlan munkásságával osztozik a Phönix sikerében. Hü segítőitársai voltak Réth Zoltán, Mauskopf Miksa és számosan mások. Erősít a Phönix!

Az A) liga küzdelemre nagyon készül a Phönix. Csapaterejétést eszközöl, hogy méltóan megállja továbbra is a helyét. Eddig is több új játékos szerződött, akik között ott látjuk Sikolát, a szatmári Olimpia kitűnő háttvédjét, aki a megsérült Ardos helyét foglalja el, a csernoveci Sztrutinszkij és Lángot, Telegit és komoly szó van Konrádról, a bucaresti CFR volt kapusáról. Edzőt is keres a Phönix. Több neves utasták és cseh ténérrel tárgyal.

Mert Nagybánya tovább akar haladni a fejlődés útján!

Vadász István sportigazgató pár szavas nyilatkozata is ezt látszik igazolni:

— Ötéves munkánk végre meghozta gyümölcsét. Nehéz volt eddig, de sikerült magunkat keresztül verekednünk minden akadályon. Az a hitem, hogy ma már ellenfeleink is belátják, hogy megérdemelten előztük meg őket és velünk együtt örülnek, hogy végre sikerült egy B) ligás csapatnak

az A) ligába jutnia. Hiszem, hogy csapatunk az A) ligában is meg fogja állni a helyét. Toldjuk ezt meg azzal, hogy ebben a törekvésben nemcsak Nagybánya, de az egész ország korrekt sportközvéleményét maga mögött tudja a Phönix.

Igazolási botrány — letartóztatással Constantanban. Constantából jelentik: A Victoria sportklub elnöke, Rosculeț képviselő feljelentést tett az ügyészségen Ghilli Marinescu játékos ellen, akit hamis iratokkal igazoltak át a Concordia klubnak. A vizsgálat meg-ejtése után az ügyészség etrendelte a Concordia elnökének, Dumitrescunak letartóztatását. Az átigazolási botrány sportkörökben kínos feltűnést keltett.

Románia mégis résztvesz a vivás világban-noki versenyén. Bucurestiből jelentik: A román válogatott vívócsapat tegnap elindult a párizsi vívóbajnokságra. Hogy a csapatot kik alkotják, erről nem szól a jelentés.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtöktől: A 2-6s kémiroda. A francia filmgyártás büszkesége. Főszereplők: Jean Murat, Vera Korene. Hétfőn premier: Gyilkosság a főpróbán.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

I. A világitó ember. Premier. Boris Karloff és Lugosi Béla legmegdöbbentőbb alakítása, melyben elénk tárul a tudomány legnagyobb felfedezése. II. Halálbrigád. Fősz.: Claudet Colbert, Ronald Colman. A leghűbűbb idegenlegió film. Világsiker. Legújabb FOX journal. Olcsó nyári helyárák: 15 és 19 plus 5. Előadások kezdete: 3.15, 4.45, 6.20, 7.50, 9.30, 11 órák.

DAVILA MOZGÓ MŰSORA:

Szombattól: Kettős műsor: I. Halállovas. Fősz.: Ken Maynard. Izgalmas cowboyfilm. II. Casca Diva. Eggerth Márta legszébb énekes filmje.

MUNKÁZ MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtökön, szombaton és vasárnap 3, 6 és 9 órák, pénteken, július 16-án csak két előadás 3 és 6 órák: I. Hajótörtek. Megható társadalmi dráma. Fősz.: Walter Conolly és Robert Joung. II. Szeress öröklék. Pazar rendezésű operett. Fősz.: Grace Moore és Lyle Talbot. III. Journal.

Köser vegetárius étterem nyílt Clujon Calea Marechal Foch 21 alatt. A legkitűnőbb, izletes ételek. Kellemes helyiség. Olcsó abonoma árák.

Románul beszélő fiatal (könyv és)

papirkereskedő segédet keresünk

Fényképes ajánlatokat az Uj Kelet nagyváradi fiókiadóhivatala továbbít: Str. Dimitrie Cantemir 45.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat díszközvetítő mellett közvetít Klein Mór Aiud. Str. Prințul Carol 44. (Válaszbélyeg).

Faipró vállalat keres társat másfél millióval. Tőke biztosítva. „Szombatot tart” jelígre a kiadóra.

Junger Kommiss, in Mode- und Schnittwarenfach, drei Landessprachen beherschend sucht Posten ab 1 August. Anfragen an Restaurant Weiszberger Oradea, Str. Gen. Mo-soiu 3 zu richten.

Alkalmi vétel

Egészen új, modern mahagoni háló, modern ebédlő, antik szalobutor, Singer szilyesztős varrógép, bizomány, sürgősen féláron alul eladó. STERNBEG régiségkereskedő ORADEA, Bul. Reg. Ferd. 13.

Biztosítási ügynökök és jömegejelentési egyének (nők) jó, állandó keresethez juthatnak kedvező feltételek mellett. Érdeklődők jelentkezzenek Cluj, Str. Regala 5/a I. em. 5-7-ig „Vulturii“-nál.

Szigorúan כשר ארטה vendéglő nyílt Borszék fürdőn, hol elsőrangúvegetárius és diétás konyha áll a közönség rendelkezésére. Szőné árak, pontos kiszolgálás. Szives pártfogást kér Engelmann Fülöp.

Hoffmann כשר ארטה vendéglő Borszékfürdőn ujonnan berendezve. A nyaralásra érkező orth. rabbik étkezőhelye. Szives pártfogást kér Hoffmann Lipót tulajdonos.

Fiatál özvegyasszony elmenne gyermekek mellé, háztartásban is segédkezne. „Megbízható” jelígre.

Autóalkatrész, autófelszerelés és technikai üzlet Devan forgalmas helyen, jól bevezetve, rajon autóképviselettel együtt, elköltözés miatt, átadó. Megfelelő tőkével rendelkező érdeklődők részletes felvilágosítást kaphatnak Martin Baum & Co. Deva cégnél.

Kiadó azonnalra Str. Saguna 20 kétszobás, elő- és fürdőszobás uccai földszinten garzonlakás. Továbbá különbejáratu butorozott és üres szobák vizkagylóval, villannyal.

Perzsaszőnyeg szövőgyár Clujon, Erdély legnagyobb, legrégibb üzeme, teljes felszereléssel, állandó elit vevőkörrel, haláleset miatt átadó. „Biztos egzisztencia” a kiadóra.

Két egymásbanyiló uccai földszintes szoba két bejárattal, külön vízvezetékkel és klozettel azonnalra kiadó. Nagyon alkalmas orvos rendelőnek, ügyvéd, mérnöki vagy kereskedelmi irodának. Hirsch, Torga 16.

Szervezési és üzletszerzési képességgel bíró gyakornokot keres régi biztosító társulat. Ajánlkozások „Egzisztencia” jelígre a kiadóra.

Utazó, bérlettel rendelkező, textil- és rövidáruszakmában bevezetve, garanciával, képviselést keres. „Jömegejelentés” jelígre.

Kimondottan jömegejelentési, 45-50 közötti özvegy uriaszony férjhez menne szintén gyermektelen, hozzáilló uriemberhez, ki kellemes otthon biztosítana részére. Megkereséseket Gherla postrestant „Szorgalmas háziasszony” jelígre.

Központban elegánsan butorozott különbejáratu szoba, fürdőszobahasználattal, átadó. Esetleg teljes ellátással. Cim a kiadóban.

Vásároljon kolozsvári Zsidó-kórház sorsjegyet!

Segít szegény betegeknek és örömet szerez önmagának

Huzás 1937. augusztus hó 5-én

4000 sorsjegy, 400 nyeremény Egy sorsjegy ára 50 lej!

Elárusítók Erdély és Bánát minden jelentősebb városában

Tökélet FÉNYKÉPE PERUTZ filmek és LEMEZEKK

Perutz

HIR

Időjárásjelentés. A változó felhőzet, melege mérséklet. Az ország nyugati részén eső. Az északi részén a következő időjárásnyomás 764 milliméter, nyerséklet minusz 1 fok Celsius borult, a nedvesség 90 sz.

Drámai körülmények fel Lengyelországban egy fogytigiani fegyháza itél doit embert, Varsóból a ban drámai körülmények ujra egy gyilkossági pert rendelték az életfogytigla Vladislav Pavlovskij fel lábra helyezését. Pavlovsk német állampolgár meg el. Az elítelt ügyvédjeinek tanik, hogy Scham szer tál esett. Scham külön zött halt meg. A szö gyver fektült, mely a n tben átförrodoott, elstibe a szerencsétlenség.

Öregemberek beteg ténások bajnái, kivált bémliküddéssel és megzav nak összefüggésben, akik egy pohár természetes rüviz sokszor igazi jótéte ajánlják.

Negyven ezer teh sztrájkba Amerikában, Michigan államban negy aofór sztrájkba lépett. kolok uccai görjáratokat engedik csak a tej- és a tását.

Kiemelték Constas lyedt norvég hajót. C A már félig elsüllyedt nő hajtó hosszaz nem tő hajtó uccai görjáratokat engedik csak a tej- és a tását.

Gyermektragédia ből jelentik: Tulceaban Cl Varvara Sultan 12 éves ton üres bárkát találtak. Rövid idő múlva vihar kislányok belefultak a

Szabaddá tették a gek behozatalát. Bucure nitorul Oficial pénteki vény jelent meg a dev bályozásáról. A törvény tézkedéseket módosít, hogy megengedi a külf összegeknek az ország Ezen felül pedig a törv ti mindazokat az intézk látották a külföldi dev behozott lej hováfordítá szerint nemcsak szabad hozni a külföldi effek hanem korlátozás né fordítani, amire tulajd dasági körökben az in lentőséget tulajdonitan

Szilá

felvesz az 1937- gondos és szaks vezetője dr Szilá

Tökéletes FÉNYKÉPEK PERUTZ filmekkel és LEMEZEKKEL.

Perutz

HIREK

Időjárásjelentés. A légnyomás csökken. Változó felhőzet, levegő szél, változatlan hőmérséklet. Az ország nyugati részén esők lehetségesek. Az északi sarkról reggel három órakor a következő időjárás jelentik: Légnyomás 764 milliméter, nyugati szél. A hőmérséklet mínusz 1 fok Celsius. Az ég teljesen borult, a nedvesség 90 százalék.

Dramai körülmények között mentettek fel Lengyelországban egy ártatlanul életfogytiglani fegyházra ítélt, gyilkossággal vádolt embert. Varsóból jelentik: Wajherovóban drámai körülmények között tárgyaltak újra egy gyilkossági pert. A tárgyaláson elrendelték az életfogytiglani fegyházra ítélt Vladiszlav Pavlovskit felmentését és szabadlábra helyezését. Pavlovskit Benedikt Scham német állampolgár meggyilkolásáért ítélték el. Az elítélt ügyvédjeinek sikerült bebizonyítani, hogy Scham szerencsétlenség áldozata lett. Scham különös körülmények között halt meg. A szobájában az asztalra fektetett fegyver fektült, mely a nagy hőség következtében átforrósodott, elszült és így következett be a szerencsétlenség.

Öregemberek betegségeinél és neurastheniások bajainál, kiváltképp, ha azok renyhe bélműködéssel és megzavart emésztéssel állnak összefüggésben, akkor reggelként egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizs sokszor igazi jótétemény! Az orvosok ajánlják.

Negyven ezer teherautó-szofőr lépett sztrájkba Amerikában, Newyorkból jelentik: Michigan államban negyven ezer teherautó-szofőr sztrájkba lépett. Detroitban a sztrájkolók uccai órjásokat szerveztek és nem engedik csak a tej- és az élelmiszerek szállítását.

Kiemelték Constantában a félig elsüllyedt norvég hajót. Constantából jelentik: A már félig elsüllyedt norvég petróleumszállító hajót hosszas erőfeszítések után sikerült újra a víz színére hozni. A hajó meglehetősen súlyos sérüléseket szenvedett. Sztambulba viszik, ahol javításnak vetik alá. A károk nagyon jelentékenyek.

Gyermektragédia a Dunán. Bucurestiből jelentik: Tulceaban Gafina Daa tíz éves és Varvara Sultan 12 éves kislány a Dunaparton üres bárkát találtak, amelybe beleszálltak. Rövid idő múlva vihar lepte meg őket és a kislányok belefulltak a Dunába.

Szabaddá tették a külföldi lejmennyiségek behozatalát. Bucurestiből jelentik: A Monitorul Oficial pénteki számában rendelettörvény jelent meg a deviza-kereskedelem szabályozásáról. A törvényrendelet az eddigi intézkedéseket módosítja olyan értelemben, hogy megengedi a külföldön lévő effektív lej összegeknek az országba való behozatalát. Ezen felül pedig a törvényrendelet felfüggeszti mindazokat az intézkedéseket, amelyek korlátozták a külföldi devizatulajdonosok által behozott lej hovatérítését. Az új rendelet szerint nemcsak szabadon lehet a jövőben behozni a külföldi effektív lejmennyiségeket, hanem korlátozás nélkül arra lehet azokat fordítani, amire tulajdonosa szánja. Közgazdasági körökben az intézkedésnek különös jelentőséget tulajdonítanak.

Vasuti összejövetel Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: Kraljevo állomáson két vonat összejött. Egy utas meghalt, kettő súlyosan megebesült.

Meistreau liberális képviselő lett az új belga igazságügyminiszter. Brüsszélből jelentik: Meistreau liberális képviselő, a lemondott Lavaleye igazságügyminiszter helyett elfogadta az igazságügyi tárcát.

Lezuhant egy olasz katonai repülőgép. Rómából jelentik: Egy hárommotoros katonai repülőgép a Campanellei repülőtéren leszálláskor lezuhant. A gép öttagú személyzete elpusztult.

A LOCSOLÓTANK

Tegnap reggel nagy csoportba verődve bámulták az emberek uccanosszat azt a különös alkotmányt, amely félelmetes méltóságátjesen gördült az állomástól egészen a városmajorig. A csendes nyári uccán mint valami idegborzongató memento robogott a lékészőld kocsi, amely a város legújabb szerzeménye. Drága szerzemény. Egymillióhátszáz ezer lebbe került. De csak az Isten tudja, megfélel-e a cseinak, ennek a roppant öszegnek arányában?

Ez a különös autó, amely az enyhe nyári reggel végigrobogott a városon: egy szoval: locsolótank, de sokkal bonyolultabb szerkezet semmint ez az egyetlen szó kelően vissza tudná adni számos tulajdonságát. Ha így ránéz az ember igazán nem tudná eltalálni, hogy gyilkoló eszköz-e, vagy pedig valóban békésőbb vagy enyhébb időkre szánták talán? Külsőre éppen olyan, mint egy harci kocsi.

Csak ha szakember fok neki a magyarázatnak, akkor látni, hogy ez a kocsi nem alkalmas ágyu befogására, de nem is alkalmas békés locsolókocsi, amellyel ilyen tiltakozó nyári napon a poros uccákat hűsítik gondos kezek.

Ez a csodálatos kocsi tündetések idejére készült és a Skoda-művektől vette a város. Hét tonnát nyom, körülbelül annyit, amennyit harci testvére. Hathengeres és száz lóerős. Bizonyos mértékig éppen olyan halált osztogató, mint a hernyóláncos tank. Ez a kocsi roppant gumikerekeken robog, amelynek belsejét acélháló teszi golyóállóvá. A szofőrülés éppen olyan, mint az eredeti tanké. Titokzatos csavarok, kapcsolók sorakoznak egymás mellett, amelyek közül egyik használatra is harcceptelenné tesz akármilyen tüntető tömeget. Öt eszköze közül, a legenyhébb: a hideg víz is bármilyen vaserős embert leterít. Nem csoda ez, ha tudjuk, hogy 50 atmoszféra nyomásig tudják fokozni a víz sugar erősségét, amely irtózatos roncsoló hatású.

A forró víz és vörös festékes vizen kívül van itt azonban egy sokkal veszedelmesebb fenytető eszköz, amely már kívülről is figyelmezteti a tüntetőt, hogy nem ajánlatos végsőkig vinni a randalírozást. Nagy gyorstűző hosszú csőve meredezik ki a tank tetején, amely percenként 14 golyót szór.

Reméljük, hogy nem kerül sor az üzembe helyezésére.

Roosevelt sürgeti a legfelsőbb törvényszék reformjára vonatkozó törvényjavaslat megszavazását. Washingtonból jelentik: Roosevelt levelet intézett Bakley szenátorhoz, a szenátusi többség elnökéhez, hogy mielőbb szavaztassa meg a legfelsőbb törvényszék reformjára vonatkozó javaslatot.

Befejezte munkáját a Hindenburg légihajó katasztrófáját megállapító bizottság. Newyorkból jelentik: A Hindenburg légihajó katasztrófájának okait megállapító bizottság egy hónap után befejezte munkálatait. A bizottság nem fejezi ki véleményét a szerencsétlenség okairól, hanem csak lehetőségeket jelöl meg a szemtanúk vallomásainak alapján.

Súlyos incidensek voltak Tuniszban a július 14-iki ünnepeken. Tuniszból jelentik: A július 14-iki ünnepeken számos incidens történt. Tizenötön megebesültek. A rendőrség tizenkét személyt őrizetbe vett.

SOUVENIR DE FRANCE PUDER L. T. PIVER, Paris. LEI 24. SOUVENIR DE FRANCE PARFUMERIE PIVER PARIS.

Meghalt a nyomdászszövetség elnöke. Ma reggel hatvanéves korában Kolozsváron meghalt Gábriel Károly nyomdász, a Romániai Grafikai Munkások Szövetségének elnöke. Az elhunyt mintaképe volt a derék, becsületes, türelmes munkásnak, akit éppen ezen erényei emeltek a nyomdai munkásság élére. Gábriel Károly fiatal korától egyik oszlopos tagja és harcosa volt a szocialista pártnak. Temetését a Grafikai Munkások Szövetsége és a kolozsvári szakszervezeti tanács vasárnap délután 4 órai kezdettel a Guttenberg Otthonból, Str. Memorandului 23 alól közösen rendezik. A nyomdai munkásságot Gábriel Károly halálával nehezen pótolható veszteség érte.

Uj jugoszláv követet neveztek ki Varsóba. Belgrádból jelentik: A kormány Vladiszlav Martinacot nevezte ki Jugoszlávia varsói követének. Az új követ eddig külügyi államtitkár volt.

Davila Mozgó Halállovas Fősz.: KEN MAYNARD. Izzalmas cowboyfilm. Kézírást: Eggerth Márta legszebb énekes filmje: CASCA DIVA

Klubestély a Zsidókórház és a Nőgyógyászati Osztályon. A klubi Zsidókórházegyesület hölgybizottsága és a Nőgyógyászati Osztály június 21-én szerdán este 9 órai kezdettel az Ujságíróklub nyári helyiségében klubestélyt rendez. Esős időben a nagytérmen áll a vendégek rendelkezésére Szalonzene, tánc, játékok gondoskodnak a hangulatról. A háziaszonyi tisztet a két testület hölgybizottsága vállalta magára.

Tábort rendez a Mizrahi ifjúság Bratcan. A Mizrahi ifjúság igen szép helyet választott ki Bratcan az ideai tábor megrendezésére, amely 1937 augusztus 1-től augusztus 10-ig fog tartani. Az ifjúsági vezetőség eljárt az illetékes helyeken s 75 százalék vasúti kedvezményt ért el mindazoknak, akik a táborban részt vesznek. Azok, akik a táborban akarnak lenni és a 75 százalék kedvezményben is részesülni óhajtanak, folyó évi július 10-ig jelentsék be a központi irodánál, amelynek címe: Brith Hanoar Hamizrahi, Oradea Piata Mihai Viteazul II. a. A táborrésztvételi díj három hétre lej 700. Vendégeket is szívesen lát a tábori rendezőség.

Nyolc gyermekével nyomorog. Léb Jónás (Hidod, jud. Someș), aki két mankón jár, nyolc apró gyermekével a legnagyobb inszében él. Kétségbeesett helyzetében arra kéri a jószívűeket, hogy ne sajnálják a kis áldozatot és a fáradságot és küldjenek el postán számára alár pénzt, akár ruhaneműt. Igazi nagy „micvét” teljesít, aki megsegíti.

PÁLYÁZAT TANÍTÓI ÁLLÁSOKRA Az oradeai orth. zsidó hitközség elnöksége az elemi iskolájában nyugdíjazás folytán megüresedett egy férfit és egy női tanítói állásra pályázatot hirdet. Ez állások elnyeréséért folyamodni óhajtok szabályszerű képetésüket, román nyelvtudásukat és az eddigi gyakorlatukat igazoló hiteles okmányokkal és fényképpel felszerelt kérvényüket az iskola igazgatóságához augusztus 10-ig nyújtják be.

Békffy-est a kolozsvári színházban. Csütörtökön este zsúfolásig telt a kolozsvári Davilá Színház nézőtere, amikor Békffy István budapesti kabarétársulata tartotta első előadását. A műsor felölelte mindazt, amit a mai nívós kabaréirodalom nyújtani tud. Egyfelvonásos boházatok, villámtréfák, de nem utolsósorban az eredeti Hacsék és Sajó-tréfa tartották állandó derűben a zsúfolt ház közönségét. A vigság a Sajó és Hacsék-tréfánál érte el tetőfokát, amikor az egész ház, mint egy ember olvadt fel a jó tréfa mulattató hangulatában. A végéig mulattató előadást kitűnően egészítette ki a társulatvezető Békffy szellemes konferansa. (—)

Megjelent dr. Meisel F. Alajos Stettini főrabbi által 1855-ben írt „Homilien über die Spüche der Vater” című ötkötetes könyvnek „Magyarzatok az atyák tanításai Pirke Abot-hoz” 200 oldalas magyar fordításu első kötete. A mult században több kiadást megért könyv megrendelhető fordítónál Schreiber Sámuelné Oradea, strada Millerand 1. — 80 lej beküldésével, melynek vétele után a könyv azonnal megküldetik.

NYILTÉR*) HOTEL FERDINAND (Schwartz), Cluj

דעקלאראציען

ב' עינינו מענד אויף דאס אין "Uj Kelet" פון קלוזשער ספרדישן בדיש פרינענע מודע בעהרען וויר אונס פאלגענדע דעקלאראציען אב-נוגעבן אונד צוואר. וויר האלטען אונס שטרענגסטענס צו אלע חומרות וועלכע דאס נדד הכשרות איינגעפיהרט האט, אונד זעמטליכע מעטעריאלען זאואהל פלייש, מילכווארען ווי און געטרענקע וועלכע ביא אונס אים געשעפט פערברויכט ווערען. אויסשליססטליך נור פון זאלכע קוועלען הער-שטאמען וועלכע אונטער השגחה דעס ועד הכשרות שטעהן. אונד דאס אויפערבייטונג דינער מעטעריאלען געשיהס מיט מינער פערזענליכען מיטוויך-קונג בהכשר גומר על צד הי"ד גב למהדרין מן המהדרין אונד נור דעסטהאלב איז אונס אינגעליך איינע דירעקטן משגח און-זושטעלען, ווייל דיעס איינע אויסגעבע פון צירקא 3000 לעי מאנאטליך רעפארטערט. וואס אין רעסטוראנט ניכט ערטראגן קאן. וויר האפען דאזער דאס דאס האכערהיטע פובליקום אונדער בעשטרעבען האנארירען אונד אונס ווייטערען אונטערשטיצען ווירד. אכטונגסטאלל חיים שווארץ גאטטבער אין קלוזש

*) E rovatan közölteként nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadó-hivatal.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E. J. Timisoara. Bővebb információkért sziveskedjék a bucaresti konzulátushoz fordulni. Cime: Consulatul Ecuador Bucuresti. L. S., Timisoara. A fenti üzenet önnek is szól. M. S., Gheiar. Levelét vettük. Kérjük pár napig szives türelmét.

Az oradeai orth. kóser Szilági fiuinternátus felvesz az 1937-38. tanévre fiatanulókat. A gyermekek a teljes ellátáson kívül gondos és szakszerű előkészítést kapnak az intézet okleveles tanáraitól, akiknek vezetője dr. Szilas zsidó kémiatanár. Erdéldők forduljanak Internatul Evreesc de báieji Oradea, Str. Delavrancea 17. címhez.

